

**Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för Förskollärarytbildning
Utbildningsvetenskap
HT 2019
Fakulteten för lärarutbildning**

Du väljer vem barnet möter!

- En intervjustudie om förskollärares uppfattningar om trygga övergångar vid lämning och hämtning på förskolan

Amrita Bengtsson och Elin Nilsson

Författare

Amrita Bengtsson och Elin Nilsson

Titel

Du väljer vem barnet möter! – En intervjustudie om förskollärares uppfattningar om trygga övergångar vid lämning och hämtning på förskolan

Engelsk titel

You decide who the child meets! – An interview study on preschool teachers' perceptions on safe transitions at drop of and pick up in pre school

Handledare

Margaretha Källqvist

Examinator

Lars-Erik Nilsson

Sammanfattning

Förskollärares tankar och uppfattningar om trygga övergångar vid lämning och hämtning ligger till grund för studien. Studien använder anknytningsteorin som teoretisk ansats med centrala begrepp utifrån teorin. Tidigare forskning och styrdokument menar att förskollärare ska agera och vara så att de alltid sätter barnets behov i första hand. Det studien vill ta reda på är om forskningen stämmer överens med hur förskollärarna gör i praktiken. Materialet samlades in genom semistrukturerade intervjuer. Förskollärarna talade fritt och vi fick möjlighet att ställa följdfrågor. Av intervjuerna framkom det som förskollärarna anser är viktigt för deras roll och vad trygghet för barnet innebär. Vi har sökt efter kategorier som likheter, skillnader och mönster från förskollärarnas intervjuer. Resultatet visar att förskollärarnas erfarenhet är betydande för trygga övergångar vid lämning och hämtning. Resultatet visar även att förskollärarna tänker och gör olika i olika slags övergångar.

Ämnesord

Lämning, hämtning, trygghet, anknytning, vårdnadshavare/förälder, förskollärare/pedagog

Förord

Tack till samtliga förskollärare som ställt upp på intervjuer för att göra examensarbetet möjligt. Tack till er alla som har stöttat oss genom processen, läst igenom arbetet och hjälpt oss vidare. Vi vill också tacka varandra för ett gott samarbete under arbetets gång!

Tack!

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	2
1.1 Bakgrund	3
1.2 Begreppsdefinition	4
1.3 Syfte och frågeställningar.....	4
2. Litteraturläst	5
2.1 Barnet i centrum	5
2.2 Hem och förskola	6
2.3 Kommunikation mellan vuxna och barn	7
2.4 Faktorer som kan påverka	8
2.5 Förskollärares yrkeskompetens	9
2.6 Teoretisk ansats	10
2.6.1 Anknypningsteorin	11
2.6.2 Anknypning i förskolan.....	11
3. Metod.....	12
3.1 Intervju	13
3.2 Pilotstudie.....	14
3.3 Insamling av data.....	14
3.4 Urval.....	15
3.5 Etiska överväganden.....	15
3.5.1 Särskilda omständigheter att ta hänsyn till.....	16
4. Resultat	17
4.1 Lämning.....	17
4.1.1 Föräldrar	17
4.1.2 Trygghet för barnet.....	17
4.1.3 Arbetslaget.....	18
4.1.4 Faktorer som kan påverka	18
4.1.5 Bekräfta barnet	19

4.2 Hämtning	19
4.2.1 Föräldrar	19
4.2.2 Trygghet för barnet.....	19
4.2.3 Arbetslaget.....	20
4.2.4 Faktorer som kan påverka	20
5. Analys.....	21
5.1 Lämning.....	21
5.2 Hämtning	22
6. Diskussion	23
6.1 Förskolläraernas roll i övergångar vid lämning och hämtning	24
6.2 Trygga övergångar för barnet vid lämning och hämtning.....	27
6.3 Metoddiskussion.....	31
6.4 Slutsats och framtida forskning	32
Referenser.....	35
Bilagor	38
Bilaga 1. Intervjufrågor	38
Bilaga 2. Informationsbrev	40
Bilaga 3. Samtyckesblankett	41

1. Inledning

Barn som går i förskolan blir lämnade och hämtade. De befinner sig i en situation där de vuxna har ett ansvar för att barnets trygghet ska komma först. Barnen får säga hejdå till sina föräldrar och mottages av förskolans personal. De blir också hämtade av föräldrarna och då är det personalen på förskolan som barnen får säga hejdå till. Verksamheten ska enligt Skolverket (2018) erbjuda barnen en trygg omsorg och bidra till barnens grundläggande trygghet och självkänsla. Vi som har genomfört den här studien har valt att uppmärksamma och förtydliga vikten av trygga övergångar i samband med lämning och hämtning i förskolan. Skolverket (2018) slår fast att undervisningen ska ske under förskollärarnas ledning som ska styra de målstyrda processerna. Därför har vi valt att vända oss till förskollärarna eftersom det är de som ska ha det pedagogiska ansvaret i förskolan.

Förenta Nationerna (2016) skriver i artikel 3.1 i barnkonventionen att vid alla beslut som rör barnet ska tas med vad som bedöms vara barnets bästa. I artikel 3.3 står det även skrivet att de institutioner för omvårdnad som ska ansvara för barnet ska vara behöriga och lämpliga att göra så. I och med det som står skrivet i läroplanen för förskolan samt i FN:s konvention om barns rättigheter som förskolan ska följa finns det höga krav på de som arbetar i verksamheten. Förskollärarna behöver ta sitt yrkesansvar på allvar och skapa en trygghet vid första och sista kontakten med barnen när de blir lämnade och hämtade.

Så vad innebär det egentligen att skapa trygghet? Hur kan förskollärarna gå till väga för att barnen ska vilja lämna sina föräldrar? Söderström och Niss (2016) beskriver övergångar som komplicerade och påfrestande processer för vissa barn, men lyhörda pedagoger som har kunskap om anknytningens betydelse kan enklare ta emot de barnen. I förskolans styrdokument står det också skrivet att förskollärarna tillsammans med arbetslaget ska skapa bästa möjliga förutsättningar för barnen och att hem och förskola ska samarbeta på ett nära och förtroendefullt sätt (Skolverket 2018). För att barnens övergångar ska vara trygga och för att förskollärarnas möte med barnen ska ske på ett förtroendefullt vis krävs det att förskolan samarbetar med barnets föräldrar. Trygghet för barnet är alltså en skyldighet som både arbetslaget och föräldrarna ska verka för. Trygghet för barnet betyder att veta vad barnet behöver vid det enskilda tillfället. Det innebär att barnet har rätt till att uttrycka sina känslor och bli bekräftad. För att det ska ske lyfts funderingen vad förskollärarna själva uppfattar att deras roll är och vad trygga övergångar innebär.

Utifrån det som redovisats drar vi slutsatsen att barnens välmående är viktigt för dem och trygghet är en rättighet de ska ha. Vi bedömer att det saknas bestämda metoder för hur förskollärarna tillsammans med arbetslaget ska samarbeta för att skapa trygga övergångar.

1.1 Bakgrund

Niss (2018) talar om den svenska förskolan som ett världsunikt uppdrag utifrån idén att omsorgen är basen för barnets trygghet. Niss argumenterar tydligt för att trygga och omsorgsfulla övergångar i förskolan som är viktigt för barnets trygghet. Niss fortsätter med att konstatera att det är samspel och relationer som beskrivs i anknytningsteorin. Det blir därför viktigt att övergångarna sker med förskollärare som besitter kunskap om anknytningens betydelse för barnets trygghet.

Övergångar i samband med lämning och hämtning kan för vissa barn medföra olika känslor. Därför krävs det att förskollärarna har kunskap om hur de kommunicerar med barnen och vetenskapen om att föräldrarnas delaktighet har stor betydelse för barnets trygga övergångar som forskning också visar. Jonsson och Williams (2013) diskuterar bland annat kommunikation och ömsesidiga dialoger som centralt vid möten mellan pedagoger och barn. Medan Vuorinen, Sandberg, Sheridan och Williams (2014) förklarar att förskolan har ett ansvar att göra hemmet delaktiga vid beslut som rör barnet.

Samtidigt finns det faktorer som kan påverka förskollärarnas samspel med barnen i de här situationerna. Denham, Bassett och Miller (2017) hävdar att det finns faktorer som har en negativ inverkan på förskollärares samspel med barnen så som personalbrist, stora barngrupper och stressade situationer. Vi hävdar att de här faktorerna kan påverka förskollärarnas möjligheter att utföra sina pedagogiska arbetsuppgifter som står skrivet i läroplanen. Det krävs därför en medvetenhet hos förskollärarna att samspela med varje enskilt barn på ett tillmötesgående vis och skapa trygga övergångar vid lämning och hämtning trots de förutsättningarna som nämns.

Det finns alltså forskning inom områdena som belyser vikten av kommunikation och föräldrasamverkan. Vi vill tillföra kunskap inom området med hjälp av förskollärarnas egna uppfattningar om samspel och trygga övergångar vid lämning och hämtning med barnet i fokus. Vad är förskollärarens roll? Vad betyder trygghet för barnet? Vi vill lyfta frågorna till förskollärarna själva och bidra med ytterligare kunskap inom området eftersom barnen förtjänar trygga övergångar till och från förskolan.

1.2 Begreppsdefinition

Här förklaras de begrepp som kommer att användas i studien. Begreppen är återkommande och relevanta för studien. Vi som har genomfört studien kommer härnäst att refereras som studenterna och de deltagande förskollärarna kommer att refereras som förskollärarna eller respondenterna.

Lämning, innebär när barnet blir lämnat på förskolan till förskolans personal.

Hämtning, innebär när barnet blir hämtat på förskolan från förskolans personal.

Trygghet, innebär det som förskollärarnas ska eftersträva att ge barnet vid lämningen och hämtningen, barnet blir omhändertagen på ett säkert sätt i övergångarna mellan hem och förskola.

Anknytning, innebär att barnets nära relationer är betydande för barnets trygghet. Om det inte finns någon anknytningsperson till hands på förskolan så kan det leda till att barnet blir stressat och oroligt.

Vårdnadshavare/Förälder, i 6 kap. 2 § av Skollagen (SFS 1983:47) står det skrivet att ”ett barn står under vårdnad av båda föräldrarna eller en av dem, om inte rätten har anförtrott vårdnaden åt en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare. Vårdnaden om ett barn består till dess att barnet fyller 18 år”.

Förskollärare/Pedagog, innebär person på förskolan med förskolläraryr utbildning som ansvarar för barnet utifrån det målstyrda arbetet som beskrivs i läroplanen.

1.3 Syfte och frågeställningar

Tidigare forskning visar att många olika faktorer påverkar lämning och hämtning. Samverkan mellan hem och förskola, förtroendefulla möten, kontakt med barnen och pedagogisk kompetens är betydande för trygga övergångar. Det som forskningen betonar har motiverat studiens syfte. Utifrån den här forskningen så är studiens syfte att få djupare kunskap om trygga övergångar vid lämning och hämtning på förskolan. Förskollärares uppfattningar om ämnet ligger till grund för studien. Utifrån syftet har följande två frågeställningar formulerats.

- Hur uppfattar förskollärare sin egen roll med barnet i övergången vid lämning och hämtning?
- Vad anser förskollärare att trygga övergångar innebär för barnet vid lämning och hämtning?

2. Litteraturredel

Nedan kommer perspektiv på kompetens för pedagoger i förskolans verksamhet att behandlas utifrån aktuell forskning som är relevant för studiens avsedda syfte. Forskningen kommer också att behandla faktorer som kan vara till fördel samt nackdel för hur pedagoger samspelar med barnen. Litteraturredelen är presenterad med hjälp av kategorierna: Barnet i centrum, Hem och förskola, Kommunikation mellan vuxna och barn, Faktorer som kan påverka, Förskollärares yrkeskompetens och slutligen Teoretisk ansats. Forskningen kommer att behandlas i samband med trygga övergångar. Forskningens avsikt är att bevisa moment som är till både fördel och nackdel för trygga övergångar vid lämning och hämtning. Forskningen lägger både vikt vid barnet, förskolläraren och samverkan med hemmet, samtliga har betydelse för trygga övergångar vid lämning och hämtning.

2.1 Barnet i centrum

I förskolan finns bestämmelser och föreställningar om att barnet måste vara i centrum omgivna av vuxna som förstår dem. I det här avsnittet kommer barnperspektiv och barns perspektiv att diskuteras. Begreppen diskuteras för att förtydliga vad de innebär och lyfts för att de är viktiga för studien. Nedanstående forskning redogör för aspekter som kan vara betydelsefulla för barnet vid lämning och hämtning. Närvarande pedagoger både fysiskt och psykiskt är viktigt för barnets trygghet.

En av de första att specificera vad barnperspektiv betyder var Bronfenbrenner. Han förklarade att det innebär vuxna som försöker förstå barnens upplevelser och barnets egen bild av sig själva (Bronfenbrenner 1997 se Sommer, Pramling Samuelsson & Hundeide 2013). Barnperspektiv är centralt i samspelet mellan förskollärare och barn för att förskolläraren alltid måste förstå barnets behov. Sommer, Pramling Samuelsson och Hundeide (2013) menar vidare att barns perspektiv är när barnets egna tankar och handlingar kommer fram samtidigt är det den vuxna som har ansvar för att barnets perspektiv ska bevaras. De vuxna ska alltid sträva efter att förstå och ha medkänsla med barnet i deras uppfattningar. Sommer, Pramling Samuelsson och Hundeide (2013) sammanfattar barnperspektiv och barns perspektiv som följande. Barnperspektiv innebär att vuxna ska försöka förstå barnets perspektiv i deras uppfattningar, tankar och erfarenheter. Ambitionen av ett barnperspektiv är att komma så nära barnet som möjligt i barnets värld. Ett barnperspektiv kommer alltid att vara vuxnas perspektiv på barnets värld. Barns perspektiv är barns egna erfarenheter, förståelse och uppfattningar av deras egen

värld. Det här är just vad vuxna försöker sträva efter, alltså att förstå barnet ur ett barnperspektiv.

Det författarna menar är att begreppen är centrala för att barnet ska komma först i allt som rör dem och det är något som pedagogerna alltid behöver sträva efter. För pedagogerna i verksamheten är hämtning och lämning en naturlig del av vardagen, men för barnen kan det vara påfrestande. Därför måste pedagogen som möter barnet försöka förstå barnets känslor och bekräfta dem. Först då har pedagogen ett barnperspektiv som bekräftar barnens tankar och känslor och agerar utifrån det. Sommer, Pramling Samuelsson och Hundeide (2013) fortsätter med att synliggöra aspekter som ska leda till ett barnperspektiv hos pedagogerna vars förhållningsätt förstår barnen utifrån deras värld. Att se barnet som vilken människa som helst: Förutsättningar för ett förhållningsätt där pedagoger ser barnet som vilken människa som helst med olika behov. Barnet ska bli sett, respekterad, inkluderad och älskat av andra. Barnet ska inte ses som ett objekt utan som en person, när det här sker finns det möjlighet till empati hos pedagogen. Att utforska och uppleva barnets värld: Som pedagog är det viktigt att sätta sig in i hur barnen upplever sin värld och vad de erfar. Det är viktigt att inte jämföra barns och vuxnas världar, om den här jämförelsen uppstår förminskas oftast barnens värld. Därför är det viktigt att pedagoger kan se skillnaden mellan världarna och kunna tolka och förstå vad barnen upplever. Att vara på barnets nivå: Att vara på barnets nivå innebär att pedagogen har ett humant förhållningsätt till barnet. Att pedagogen ser allas lika värde och allas olika behov. Pedagogerna ska finnas som känslomässigt stöd samt skapa kontakt och ett förtroende till barnen. Genom att vara närvarande tillsammans med barnet bygger pedagogen upp en relation av ömsesidighet till barnet. Det här kan vara viktigt för barnets framtid, hälsa och utforskande av världen.

2.2 Hem och förskola

Enligt Skolverket (2018) så innebär trygghet för barnet ett ansvar för förskolan att föra återkommande dialoger med hemmet. I det här avsnittet kommer därför hem och förskola att lyftas med hjälp av forskning. Det måste finnas ett samarbete mellan hem och förskola eftersom barnen hamnar i en sorts övergång mellan de två världarna. Samverkan kan ha en stor betydelse för barnets övergångar till och från verksamheten. Ett gott samarbete är därför en skyldighet som både vårdnadshavare och pedagogerna i verksamheten har att bevara.

Van Ijzendoorn, Tavecchio, Stams, Verhoeven och Reiling (1998 se Howe, Jacobs, Vukelich och Recchia 2013) inleder med att betona hemmets och förskolans kommunikation med varandra som något positivt för att barnet ska känna sig trygg på förskolan. Kommunikation

mellan vårdnadshavare och pedagog anses vara ett tecken på hög kvalitet i förskolan och kan också kopplas till positiva utslag hos barnen. Vuorinen, Sandberg, Sheridan och Williams (2014) fastslår att förskolans läroplan innehåller delar som är till för att skapa ett bra samarbete mellan hem och förskola. Skolverket (2017) menar att den svenska förskolan har ett ansvar för att ett samarbete med föräldrarna ska finnas samt att verksamheten ska stötta hemmet för att barnen ska utvecklas. Skolverket betonar vikten av att vårdnadshavare ska få möjlighet till att samverka i förskolans olika aktiviteter. Det är viktigt att verksamheten ger vårdnadshavarna den rollen för att kunna ta hänsyn till deras synpunkter i verksamheten. Sammanfattningsvis säger myndigheten att verksamheten ska skapa en god relation mellan hem och förskola. För att barnen ska kunna utvecklas på bästa sätt så ligger läroplanen som en grund för samarbetet.

Bridge (2001 se Vuorinen, Sandberg, Sheridan och Williams 2014) varnar för att det finns ett frågetecken gällande samarbetet mellan hem och förskola. Frågetecknet förklaras bland annat i brist på bestämda metoder om hur samverkan ska fungera. Pedagogerna utgår från vad de antar att samverkan innebär och antagande om vad som är ett bra samarbete med vårdnadshavarna. Författarna menar alltså att det är viktigt att studera vad som står skrivet i läroplanen och hur den ska tolkas och användas i praktiken utifrån pedagogernas yrkeskompetens i samarbetet med hemmet. Vuorinen, Sandberg, Sheridan och Williams (2014) presenterar i sitt resultat att förskollärarna understryker vikten av att stärka föräldrarnas förtroende och tillit till personalen och förskolans verksamhet. Tillit är också beskrivet i form av att skapa en relation med föräldern som utmärks av öppenhet, dialog och ömsesidighet.

2.3 Kommunikation mellan vuxna och barn

Vidare kommer kommunikation mellan barn och vuxna att diskuteras i det här avsnittet eftersom det om pedagog krävs en tydlig kommunikation vid mötet med både barn och föräldrar. Kommunikation kan således skapa förutsättningar för att både lämning och hämtning sker så att barnets övergång mellan två stora världar förs samman. Kommunikation mellan barn och vuxna kommer att behandlas, för att få en förståelse för vikten av kommunikation i relation till trygga övergångar.

Smith (2013 se Haslip, Allen-Handy och Donaldson 2019) menar att de första vuxna som integrerar med barnen som inte är familjemedlemmar är förskolans personal. För att skapa en trygghet hos barnen när de är i förskolan så menar Haslip, Allen-Handy och Donaldson (2019) att förskollärare som lyssnar på barnen gör att de känner sig respekterade och välkomnande.

Haslip, Allen-Handy och Donaldsson (2019) presenterar i sitt resultat att pedagogernas omsorgsbeteende oftast framkom genom fysisk tillgivenhet uttryckt till barnen genom kramar, klappar, high-fives och hålla hand. Kramar nämndes oftast, vilket gjorde det till det mest omsorgsfulla beteendet hos pedagogerna. Andra exempel som framkom i resultatet var uttryck genom le och lyssna på barnen och använda kärleksfulla bekräftelseord.

Wilson & Schein (2017 se Haslip, Allen-Handy & Donaldson 2019) anser att pedagoger som skapar trygga miljöer och medför ett välkomnande mottagande stödjer barnens utveckling. Vidare visar Jonsson och Williams (2013) att det talade språket i den dagliga kommunikationen är en central del i pedagogers arbete med barnen. Även Hundeide (2001 se Jonsson & Williams 2012) behandlar dialoger och interaktioner, både verbala och icke verbala psykiska interaktioner mellan barn och vuxna som former av kommunikation.

De vuxnas gensvar genom tal och handling behöver därför vara grundat på vad barnen uttrycker. Det instämmer Sheridan, Williams, Sandberg och Vourinen (2011) med som också betonar vikten av pedagoger som besitter en kommunikativ kompetens att tolka barns både verbala och ickeverbala kommunikation. Snow (2000 se Jonsson 2016) belyser kommunikation som centralt vid vägledning och samspel i olika situationer. Pedagoger som har ett förhållningsätt där empati, lyhördhet och ömsesidighet finns utstrålar medvetenhet i mötet med barnen. Jonsson (2016) presenterar i resultatet att aktiva lärare som tillsammans med aktiva barn återskapar det som barnen ger uttryck för. Det framkom även att läraren ser och bekräftar barnet när barnet befinner sig i lärarens närhet, det kan vara genom att kommunicera och titta på barnet.

Jonsson och Williams (2013 se Johansson 2005) har funnit att det vanligaste sättet för att kommunicera med barn är en kombination av dialoger och instruktioner. Det som kommuniceras kan också kopplas till vad som sker i närheten. Avslutningsvis sammanfattar Jonsson och Williams (2013) interaktion och förmågan att se andras förutsättningar som egenskaper för att utveckla kommunikation med barn.

2.4 Faktorer som kan påverka

Det finns faktorer som kan påverka samspelet negativt mellan pedagog och barn och de här faktorerna kommer behandlas nedan utifrån aktuell forskning.

Yoon (2002; Zinsser och Zinsser 2016 se Denham, Bassett och Miller 2017) menar att yrket oftast är glädjefullt, men kan också vara påfrestande blandat med mycket stress. Det konstaterar även Zinsser, Bailey, Curby, Denham och Bassett (2013 se Denham, Bassett och Miller 2017)

som menar att stressade pedagoger är mer utmattade och därför mindre kapabla att konstant tillgodose alla barns behov. Författarna argumenterar för att stress påverkar förskollärarna i deras samspel. Det kan därför också argumenteras för att stress kan vara en faktor som har betydelse för trygga övergångar vid lämning och hämtning. Fortsättningsvis förespråkar Denham, Bassett och Miller (2017) att mer resurser i form av personal och mer kontroll över tid och olika hjälpmedel kan hjälpa pedagogerna vid hantering av stress associerat med det arbetet efterfrågar.

Om stress är en faktor som för med sig lägre kvalitet i verksamheten kan erfarenhet vara en annan. King, Johnson, Cassidy, Wang, Lower och Kintner-Diffy (2016) menar att det kan vara så att pedagoger med mindre erfarenhet kan vara särskilt sårbara för stress i jobbet på grund av osäkerhet. Jeon, Buettner och Hur (2016 se Denham, Bassett och Miller 2017) argumenterar för att mindre erfarenhet inom yrket kan relateras till att pedagogernas samspel med barnen varit sämre. Vidare menar Denham, Bassett och Miller (2017) att pedagoger med mindre erfarenhet kan visa en lägre hantering av känslor i förhållande till de pedagogerna med längre erfarenhet och högre yrkeskunskap. Författarna gör den här förutsägelsen utifrån forskning ifrån Pianta et al. (2005) samt Connor, Son, Hindman och Morrison (2005) som menar att pedagoger med högre yrkeskunskap bemöter barnen med mer engagemang.

2.5 Förskollärares yrkeskompetens

Slutligen kommer förskollärares yrkesroll att diskuteras. Förskolläraren har ett speciellt ansvar i verksamheten och därför är det viktigt att förskollärarna använder sin yrkeskompetens för att skapa förutsättningar för trygga övergångar. Förskollärares yrkeskompetens ligger till grund för mötet med barnen och barnen förtjänar ett tryggt möte oavsett de förhållandena som kan råda på förskolan. Utbildning och erfarenhet kommer därför att diskuteras.

Forskning har visat att flera faktorer är betydande för en fungerande förskoleverksamhet, bland annat pedagogers utbildning. Pedagoger med utbildning kan i högre grad ge barnen bättre omsorg, samspela med barnen och verka för bättre föräldrakontakt (Ackerman 2006; Ghazvini & Readdick 1994 se Howe, Jacobs, Vukelich & Recchia 2013). Författarna menar att utbildningen inte kan ge förskollärarna ett bättre samspel. Däremot kan utbildningen öka yrkesprofessionen och göra så att pedagogen vet hur man ska agera vid samspelet med barnen för att skapa trygga övergångar. Levine Brown, Vesely, Mahatmya och Visconti (2017) presenterar känslor som betydelsefullt vid möte med barnen. Författarna menar att en pedagog som ler även om han/hon är besviken, eller en pedagog som till synes visar ett lugn även om han/hon känner sig stressad stödjer barnet i deras utveckling.

Pedagogisk kompetens ligger till grund för att samspelet med barnen ska upplevas som tryggt och betydelsefullt för dem. Levine Brown et al. (2017) konstaterar att pedagoger som gör medvetna val, uttrycker och dämpar sina känslor samt besitter en förståelse om vilka känslor som är lämpliga att visa utgör en hög kompetens. Författarna behandlar också hur pedagogen i vissa situationer kan visa en annan känsla utåt för att vägleda barnen. Bredekamp och Copple (1997 se Nowak-Fabrykowski 2010) betonar vikten av samarbete utifrån principer om alla medverkandes bidragande för välmående och lärande samt positiva relationer mellan vuxna och barn. Barnen ska betraktas som betydelsefulla och miljön ska vara utformad så att barnens hälsa och säkerhet finns i åtanke samt uppbyggnaden av organiserade miljöer och rutiner. Således krävs det en medvetenhet hos pedagogerna för att stödja barnen i samspelet.

2.6 Teoretisk ansats

Här kommer studiens val av teori att presenteras som kommer att användas för att analysera empirin av studien. Nedan beskrivs anknytningsteorins utgångspunkt och vad den har för betydelse för förskolläraarnas samspel med barnen. Anknytningsteorin har valts som teori på grund av att den i första hand behandlar vikten av att skapa trygghet mellan barnet och dess föräldrar. Samt hur den i andra hand kan kopplas till barnets trygghet och anknytning med personalen på förskolan när barnet ska lämna sina föräldrar. Anknytningen är således mycket viktig för barnet och anknytningen mellan barnet och förskolans personal kommer diskuteras vidare.

Trots att det finns risker med anknytningsteorin som teori på grund av att barnets beteende i relation till den vuxne faktiskt kan avvika samt att teorin främst lägger fokus på barnets och föräldrarnas anknytning så har den valts. Argumentet till varför teorin har valts är för att Bowlby diskuterade först barnets anknytning som en koppling till föräldern. Idag behöver den koppling även göras till personalen på förskolan. Främst för att barn har mer än en anknytningsperson. Barnen i dagens samhälle spenderar mycket av sin tid på förskolan. Anknytningspersonen på förskolan blir därför mycket viktig och ett viktigt komplement till föräldern. Teorin stödjer processen som sker vid lämning och hämtning och därför är den relevant för studien.

Utifrån anknytningsteorin kommer de centrala begreppen otrygg, trygg och anknytning att diskuteras. Begreppen kommer tillsammans med anknytningsteorin också fungera som utgångspunkt för analysen av resultaten.

2.6.1 Anknytningsteorin

Johan Bowlby lade grunden för anknytningsteorin redan år 1950 (Hart och Shwartz 2010). Anknytningsteorin beskriver processen av att barnet ska knyta an till föräldern som blir grunden för barnets personlighetsutveckling. Bowlbys menade att anknytningsteorin skulle fylla alla former av olika känslor under barnens barndom. Brandtzæg, Torsteinson och Øiestad (2016) fastslår också att anknytningen handlar om mer än bara positiva känslor, det handlar lika mycket om att hjälpa barnen hantera svåra känslor. Författarna menar att anknytningen har stor betydelse för barnet under deras första levnadsår samt att barnets nära relationer är betydande för barnets trygghet.

Broberg, Hagström och Broberg (2012) menar att när ett barn söker den vuxnes närhet är anknytningen trygg, men om anknytningen är otrygg för barnet leder närheten inte till trygghet eller skydd. Barnet knyter an till sin förälder för att få skydd och trygghet och föräldern besvarar genom att utveckla ett känslomässigt band. Om barnet letar efter trygghet och skydd så är det viktigt att barnet får det av föräldern för sin anknytning. Ett barn som håller fast vid föräldern och skriker ger uttryck av att anknytningen är stark, men om föräldern inte svarar på barnets signaler kan det vara en otrygg anknytning. Sammanfattningsvis säger författarna att anknytning kan vara trygg men också otrygg. Det är viktigt att det finns vuxna i barnens närhet som kan besvara anknytningen med trygghet. Eftersom barn knyter an till sina föräldrar men föräldrarna knyter inte an till sina barn så är det viktigt som förälder och andra vuxna att medveten om barnen anknytning som är mycket viktigt för dem och deras trygghet.

Brandtzæg, Torsteinson och Øiestad (2016) menar att barnet behöver ta emot omvårdnad, samtidigt behöver de vuxna vilja ge omvårdnad. Den professionella rollen som omvårdsgivare innebär därför något speciellt eftersom förskolan endast är ett komplement till barnets föräldrar. De som arbetar på förskolan måste besitta kunskap om anknytning och barnets grundläggande behov. Det finns två grundläggande behov hos alla barn:

- Anknytning: barnet är beroende och behov av skydd och omvårdnad.
- Utforskande: barnets självständighet och behov av att undersöka och bemästra världen. För att kunna utforska måste barnet känna sig tryggt, barnet behöver alltså tillåtas att vara beroende för att utveckla en tillit.

2.6.2 Anknytning i förskolan

Brandtzæg, Torsteinson och Øiestad (2016) betonar vikten av att de minsta barnen i förskolan har ett större behov av närhet och tröst medan de äldre barnen kan bättre förstå vad som händer

runtomkring dem. De äldre barnen har en större förmåga att hantera sina känslor än de yngre barnen. Broberg, Hagström och Broberg (2012) menar också att när barnen blir äldre skapar de sig ett större socialt nätverk och då har anknytningen till föräldern inte lika stor betydelse. Det betyder inte att anknytningen har blivit svagare, den behövs bara inte lika ofta längre. Det går därför att argumentera för att både de äldre och de yngre barnen kräver en anknytning. Däremot menar författarna att de yngre barnen har ett större behov av att knyta an till den vuxne. Pedagoger som förstår varje barns enskilda behov har större möjlighet att skapa trygghet vid lämningen och hämtningen. Vid en överlämning på förskolan är det därför viktigt att det finns pedagoger som har skapat sig en anknytning till barnen för att överlämningen ska vara för barnets bästa.

Brandtzæg, Torsteinson och Øiestad (2016) påpekar att om det inte finns någon anknytningsperson till hands på förskolan så kan det leda till att barnet blir stressat och oroligt. Barnets känslor behöver inte synas utanpå, eftersom barnen anpassar sig efter omständigheterna. De som arbetar på förskolan måste ha kunskap om anknytningens betydelse. Författarna menar vidare att det kan vara bra att tala med föräldern och barnet vid lämningen om hur morgonen har varit. Syftet är att förstå och bekräfta barnets känslor innan föräldern lämnar. Berättar föräldern om hur morgonen har varit för förskolans personal kan det hjälpa barnet att föra samman hemmet och förskolans värld. Författarna menar också att det är viktigt att ta emot och välkomna barnet så väl som den vuxna när de kommer på morgonen. Hämtningen kan vara jobbig för barnet om det har varit en tuff dag på förskolan. Känslorna kan välla upp när föräldern kommer och hämtar om barnet har hållit dem inne hela dagen. Författarna menar att personalen behöver ta sig tid att berätta om barnets dag eftersom tillvaron på förskolan hänger samman med hemmet (Brandtzæg, Torsteinson och Øiestad 2016). Avslutningsvis är anknytningsteorin viktig för barnets samspel med föräldern och pedagogerna på förskolan. Har barnet en trygg anknytning med både föräldern och pedagogen skapas förutsättningar för att överlämningen också blir trygg.

3. Metod

Studiens empiriska material har samlats in via sex intervjuer med förskollärare på förskolor någonstans i Sverige. Studiens syfte och forskningsfrågor har lagt fokus på förskollärares roll och vad de anser att trygga övergångar innebär och därför har vi valt att använda en kvalitativ metod genom semistrukturerade intervjuer. Semistrukturerade intervjuer gav ett resultat om förskollärarnas egna uppfattningar inom området. Vi är medvetna om att kunskapen går via

förskollärarna i intervjuerna och det är deras erfarenheter inom området som framhävs. Motivet till att använda semistrukturerade intervjuer har varit just för att det har tillåtit de intervjuade förskollärarna att djupgående kunna besvara intervjufrågorna. Förskollärarna har kunnat resonera och diskutera sina tankar och uppfattningar utifrån intervjufrågorna och de följdfrågor som uppkom under intervjuerna. Vidare har det lett till i till att syftet och forskningsfrågorna har kunnat besvarats.

3.1 Intervju

Anledningen till att vi har valt att använda semistrukturerade intervjuer som metod har varit för att kunna ställa följdfrågor till respondenterna. Följdfrågorna gav oss möjligheten till att få ett mer djupgående svar på huvudfrågorna. Följdfrågor som ”kan du berätta mer” och ”förstår jag dig rätt” har ställts till respondenterna. Semistrukturerade intervjuer gav oss möjligheten att ställa fiktiva exempel för att respondenterna skulle få möjlighet att förklara sina uppfattningar genom ett exempel som de själva inte varit med om. Intervjuformen gav således möjligheten till att ställa specifika frågor och följdfrågor. Denscombe (2016) menar att en semistrukturerad intervju som innebär att forskaren har en färdig lista med ämnen som ska behandlas samt att svaren kommer vara öppna och den intervjuade får möjlighet att utveckla sina synpunkter. Back och Berterö (2015) tillägger att båda parter är med på att intervjun väcker känslor, kan vara intensiv och engagerande. Intervjufrågorna har varit utformade så att förskollärarna ska kunna få uttrycka sig hur de vill till de olika frågorna som ställs under intervjun. Studenterna ska lägga så liten vikt som möjligt i att påverka deras svar.

Studenterna är medvetna om att det finns vissa nackdelar med att använda semistrukturerade intervju som metod. Denscombe (2016) varnar för att de intervjuade kanske inte gillar hur intervjuaren pratar eller använder sitt kroppsspråk. Denscombe påpekar också att respondenten kan säga en sak under intervjun men i praktiken göra något helt annat. En annan nackdel med intervjuer kan vara ljudinspelningen, den intervjuade kan ha svårt att uttrycka sig när personen vet att inspelningen pågår. Magne Holme och Krohn Solvang (1997) varnar för att en kvalitativ intervju kan vara krävande för båda parter. Studenterna kommer att försöka förhindra de nackdelarna som nämns ovan genom att vara avslappnade i sitt kroppsspråk samt tala lugnt och tydligt för att få respondenten känna sig bekväma. Studenterna kan också ge gensvar på respondenternas svar och ställa följdfrågor och därför skapa en relation som leder till tillit. Studien har valt bort metoden observation på grund av det som Magne Holme och Krohn Solvang (1997) behandlar. De menar att observation som metod kan göra att forskaren påverkar

de som blir observerade. Det kan även göra så att den sociala miljön förändras när forskaren blir en del av miljön.

3.2 Pilotstudie

Enligt Denscombe (2016) bör alltid en metod testas innan den används i praktiken. En pilotstudie kan synliggöra olika problem i studien innan den riktiga studien tar form. Innan studien ägde rum förbereddes därför intervjufrågorna till två pilotundersökningar. Två förskollärare fick ta del av studien och syftet var identifiera fallgröpar, och revidera dem före den verkliga studien påbörjades. De två pilotstudierna resulterade i att intervjufrågorna formulerades om så att de stämde överens med forskningsfrågorna och syftet. Intervjufrågorna formulerades även om för att förtydligas så respondenterna inte skulle missförstå frågorna.

3.3 Insamling av data

Valet av att intervjua sex förskollärare gjordes för att avgränsa datainsamlingen, samt begränsa analyseringen och mängden material. Intervjuerna har skett i en miljö där förskollärarna känner sig bekväma, samt på en plats som inga utomstående har kunnat avbryta under den pågående intervjun. Intervjuerna gjordes med en förskollärare åt gången tillsammans med båda studenterna. De två studenterna hade olika uppgifter under intervjuens gång. Den ena intervjuade förskolläraren (se bilaga 1) och den andra förde fältanteckningar om hur förskolläraren använde sitt kroppsspråk. Kroppsspråket förstärker i många fall de uttryck en person gör när den pratar vilket den ena studenten hade som uppgift att studera. Förskollärarna blev informerade om att intervjun skulle ta mellan 30 minuter till en timme och samtliga intervjuerna låg inom den tidsramen. Några intervjuer pågick närmre en timme och några av intervjuerna pågick en kortare stund. Ingen av intervjuerna översteg en timme.

Vidare menar Denscombe (2016) att ljudupptagning som metod erbjuder en näst intill fullständig dokumentation av vad som sägs under en intervju. Fältanteckningar är enligt Denscombe (2016) en fördel och komplement till ljudupptagning för att fånga miljöns klimat samt ledrådar om avsikt bakom yttranden samt kommentarer om den icke-verbala kommunikationen. Ljudinspelningen användes för att transkribera alltså överföra ljudupptagningen till text och materialet samt fältanteckningarna användes för att få en djupare förståelse. Det transkriberade materialet skrevs ut på papper och intervjuerna sorterades i högar utifrån kategorier som uppstod samt gav svar på de båda forskningsfrågorna. Flera förskollärare

gav liknande svar som studenterna kunde skapa underkategorier utifrån. Resultatet analyserades sedan utifrån anknytningsteorin.

3.4 Urval

Studien har genomförts med förskollärare på förskolor i Sverige. Enligt Skolverket (2018) ska förskollärare ansvara för det pedagogiska innehållet i verksamheten, som utförs tillsammans med arbetslaget. Således har förskollärarnas samspel med barnen varit betydelsefullt för studien eftersom det ingår i deras arbetsuppgifter enligt läroplanen. Eliasson (2018) redogör för subjektivt urval som används när forskaren själv väljer ut vilka som ska ingå i studien. Denscombe (2016) hävdar att subjektivt urval som metod används när forskarna vill ha den bästa informationen för studiens syfte. Studien valde att göra ett subjektivt urval för att studenterna själv skulle få välja vilka förskollärare som skulle vara med i studien.

Förskollärarna som avsiktligt har valts ut har haft egenskaper som varit av nytta för studien. Förskollärarnas egenskaper har varit att de har haft ett intresse för trygga övergångar vid lämning och hämtning. De har tagit sig tiden till att göra den semistrukturerade intervjun. Andra egenskaper som studenterna sökte till urvalet var även olika åldrar och olika mycket erfarenhet hos förskollärarna. Urvalets antal mängd förskollärare som blev intervjuade låg till grund för studiens storlek och tidenaspekten till hur många förskollärare som kunde delta. De sex förskollärarna som har medverkat i studien har fått fiktiva namn och presenteras nedan:

Sara, 38 år, arbetat som förskollärare i 5 år.

Sofie, 59 år, arbetat som förskollärare i 39 år.

Signe, 49 år, arbetat som förskollärare i 8,5 år.

Saga, 48år, arbetat som förskollärare i 3 år.

Susanne, 43 år, arbetat som förskollärare i 17 år.

Siv, 61 år, arbetat som förskollärare i 39 år.

3.5 Etiska överväganden

Vetenskapsrådet (2017) fastslår att forskningsetik är grundläggande i all god forskning. Studien har därför förhållits sig till de tre av de fyra etiska kraven. Konfidentialitetskravet innebär att forskaren ska skydda de personer som hjälper till med studien från både fysisk och psykisk skada så att inte utomstående kan ta del av den information de bidragit med. Informationskravet

innebär att forskaren ska vara öppen och tydlig med studiens syfte och att ett specifikt ämne ska undersökas. Samtyckeskravet innebär att deltagarnas medverkan alltid ska vara frivillig, deltagarna måste vara tillräckligt informerade för att kunna bedöma om de vill vara med i studien eller inte.

Missivbrev har skickats ut till förskollärarna och rektorerna och informerat om studiens syfte (se bilaga 2). Tillsammans med missivbrevet har en samtyckesblankett (se bilaga 3) skickats ut för att få godkännande om ljudupptagning samt förande av anteckningar. De medverkande i studien har blivit informerade om att deras deltagande i studien innefattar anonymitet, inga namn lämnas ut samt att empirin endast används för den här studiens syfte. Deltagarna har blivit informerade om att intervjufrågorna har lagt fokus på deras erfarenheter och uppfattningar inom hämtning och lämning. Förskollärarna har även blivit informerade om att de kommer kunna ta del av resultatet efter studien är publicerad.

3.5.1 Särskilda omständigheter att ta hänsyn till

Vid genomförandet av studien fanns vissa etiska dilemman för studenterna att förhålla sig till vid förskollärarnas medverkan.

Det fanns en risk att utföra studiens intervjuer med två studenter och en respondent. Risken var att respondenten satt i en utsatt position när studenterna var fler än respondenterna. Studenterna var noga med att informera respondenterna om att de endast behövde samspela med den som ställde frågorna. Anledningen till att det inte var flera respondenter som intervjuades samtidigt var för att studenterna ville ha respondenternas enskilda erfarenheter och tankar. Studenterna ville inte att respondenterna skulle påverka sina svar av varandra. Trots de risker som nämnts ovan valde studenterna att utföra intervjuerna på det här viset med en medvetenhet om risken av att det är en utsatt position för respondenterna.

Studenterna var noga med att inte ta över samtalen eller ställa ledande frågor till respondenterna utan låta deras erfarenheter komma fram. Ett annat etiskt dilemma var att studien har gjort ett medvetet val att inte låta respondenterna ta del av intervjufrågorna innan intervjun. Syftet var att de inte skulle kunna förbereda sig och prata med kollegor om vad de skulle svara frågorna. Ytterligare ett etiskt dilemma som studien har behövt förhålla sig till har varit hur förskollärarnas resultat har presenterats i analysen och diskussionen. Risken har funnits att förskollärarna tagit illa vid hur deras uppfattningar presenteras. Studenterna har försökt förhindra det genom att diskutera utifrån aktuell forskning och föra fram utvecklingsmöjligheter.

4. Resultat

Nedan kommer resultaten att presenteras utifrån två huvudkategorier: lämning och hämtning. Samt fem underkategorier om lämning och fyra underkategorier om hämtning. Kategorierna konstruerades utifrån studiens syfte och frågeställningar. Det insamlade intervjumaterialet angav det som förskollärarna belyste som viktigt för deras roll samt vad de anser att trygga övergångar vid lämning och hämtning med barnet i fokus innebär. Vid analysen av materialet framkom flera faktorer som är betydande för trygga övergångar.

Eftersom studiens fokus har lagts på både lämning och hämtning så kommer resultatet att presenteras utifrån de kategorierna. De olika underkategorierna finns som stöd för att förtydliga vad det är i lämning och hämtning som förskollärarna uppfattar som betydande för trygga övergångar. Samtliga underkategorier kännetecknar vad det är som förskollärarna anser är grunden för trygghet för barnet. Kategorierna för lämning är: föräldrar, trygghet för barnet, arbetslaget, faktorer som kan påverka och bekräfta barnet. Kategorierna för hämtning är; föräldrar, trygghet för barnet, arbetslaget och faktorer som kan påverka.

4.1 Lämning

4.1.1 Föräldrar

Förskollärarna berättar om vad de har för samarbete tillsammans med föräldern vid lämning:

Resultatet visar att Sara förklarar att hon hälsar på föräldern efter hon hälsat på barnet. Sofie säger att hon försöker ha en dialog med föräldern för det som hänt hemma är viktigt för förskolan att veta. Signe menar att en trygg förälder blir oftast trygga barn. Saga säger att hon kommunicerar med föräldern. Hon säger även att hon förklarar för vårdnadshavarna varför de inte bör göra lämningarna långdragna, för det påverkar barnet negativt. Susanne försöker hela tiden ha en dialog med föräldrarna. Hon berättar också att hon förklarar för föräldrarna varför de behöver korta ned lämningarna, hon anger sitt syfte. Siv säger ”känner föräldern tillit till mig och att jag har ett bra bemötande till barnet så klart växer förälderns tillit till mig”.

4.1.2 Trygghet för barnet

Förskollärarna förklarar vad trygghet är för barnet vid lämning:

Resultatet visar att Sara förklarar att det är viktigt att det finns en närvarande pedagog, hennes roll är därför att uppmuntra och välkomna. Sofie säger att hon ”känner in och lyssnar vad det

enskilda barnet vill. Att man är flexibel så att det blir som barnet vill just idag”. Signe förklarar att trygghet för barnet är när föräldern följer med in på avdelningen och även att barnen ska känna sig betydelsefulla när de kommer. Saga säger att trygghet för barnet är när det finns en kommunikation med vårdnadshavare och när hon går ner på barnens nivå. Hon sätter även på lugn musik för att få ett lugn. Susanne säger att trygghet för barnet är när föräldern lämnar över sitt barn i förtroende och barnet känner det också. Det gäller också att vara tydlig i att föräldern kan lämna, men Susanne säger att det kan ta tid att bygga upp det förtroende hos föräldern. Susanne säger att det inte alltid behöver vara med verbal kommunikation vid lämningen, ibland räcker det med vinkning, ett leende eller ögonkontakt. Siv säger att trygghet för barnet är när hon skapar en relation till både föräldern och barnet. Siv berättar att hon gärna vill ha varit inne på barnets avdelning och pratat lite med barnet samt veta barnets namn när barnet kommer på morgonen. Hon säger att det behöver inte alltid vara verbal kontakt, det kan också vara ögonkontakt.

4.1.3 Arbetslaget

Förskollärarna förklarar hur arbetslaget pratar om lämning:

Resultatet visar att Sara berättar att arbetslaget har en gemensam kommunikation om lämningen främst om barn med speciella behov. Sofie säger att arbetslaget pratar mycket om hur lämningarna ska gå till, hon anser att det är viktigt att någon tar emot barnet. Signe förklarar att arbetslaget kommunicerar om hur lämningen fungerar och allra helst när överinskolning från andra avdelningar sker. Saga säger ”att vi har en samsyn så gott som det går, vi är ju olika individer”. Susanne säger att de inte pratar om lämning i arbetslaget däremot försöker de ha en samsyn. Siv säger att arbetslaget delar med sig av erfarenheter om det är jobbiga lämningar.

4.1.4 Faktorer som kan påverka

Förskollärarna berättar om faktorer som påverkar deras roll:

Resultatet visar att Sara berättar att hon ”inte är alltid man räcker till med alla armar och ben”. Sofie säger att lämningarna inte blir som hon vill, men för det mest fungerar de bra. Signe berättar att hon kan känna sig otillräcklig när det är flera barn som kommer samtidigt. Saga förklarar att lämningen är svår när det kommer många barn samtidigt och det är lite personal. Susanne förklarar att hon kan känna en otillräcklighet om det är flera barn som är ledsna samtidigt, ”det är viktigt att vara flexibel och hitta lösningar”.

4.1.5 Bekräfta barnet

Förskollärarna berättar hur de bekräftar barnet vid lämning:

Resultatet visar att Sara bekräftar barnets känslor om barnet har en jobbig lämning, men hon fortsätter inte med den känslan. Sofie berättar att hon bekräftar barnets känsla vid en jobbig lämning, hon säger även att hon försöker få barnet att sätta ord på känslan. Hon berättar även att om barnet inte vill lämna föräldern så frågar hon om det hänt något särskilt sedan kollar hon med föräldern om det är okej att hon tar över. Signe förklarar att hon bekräftar barnet vid en jobbig lämning och berättar för barnet att det är okej att längta, hon spär inte på känslan. Hon säger även att ”man ändå försöker hitta på något annat för att förvirra lite”. Saga säger att hon förstår barnet vid en jobbig lämning och det är okej att vara ledsen, hon säger också att hon försöker avleda. Susanne förklarar att har barnet en jobbig lämning så säger hon till barnet att det är okej att vara ledsen. Siv säger att hon bejakar deras känslor och försöker hitta något som kan få barnet på andra tankar.

4.2 Hämtning

4.2.1 Föräldrar

Förskollärarna berättar om vad de har för samarbete tillsammans med föräldern:

Resultatet visar att Sara hjälper och stöttar föräldern om barnet inte vill gå hem, men hon lägger över mer ansvar på föräldern. Hon säger även att vissa föräldrar kan vara helt handfallna eller så vågar de inte gå in på avdelningen för personalen är där. Sofie säger att hon förmedlar erfarenheter och lärdomar som barnet har varit med om under dagen till föräldern. Hon förklarar även att det är föräldrarnas ansvar att hämta sina barn, de ska inte behöva bli serverade ut i hallen. Signe berättar att hon stöttar barnet och hjälper barnet, men hon lägger över mer ansvar på föräldern. Hon säger även om det blir svårigheter vid hämtningen så försöker de hitta strategier tillsammans med föräldern. Saga säger ”vissa barn kanske behöver förberedas på att vårdnadshavare kommer, då försöker vi ju förenkla för vårdnadshavaren.” Susanne förklarar att samarbetet med föräldern blir på deras villkor, hon tittar på deras kroppsspråk och läser av föräldrarna. Siv säger att hon försöker gå alla föräldrar till mötes, men att det är föräldrarnas ansvar att hämta sina barn.

4.2.2 Trygghet för barnet

Förskollärarna förklarar vad trygghet är för barnet vid hämtning:

Resultatet visar att Sara riktar uppmärksamhet till föräldern och barnet, hon vill kommunicera båda parterna. Hon vill inte heller prata över barnets huvud. Sara tror att om de vuxna har ett glatt och trevligt beteende mot varandra så upplever barnen det med. Sofie säger att trygghet för barnet är om hon säger ”att nu ska du snart hem, så de vet att det är dags liksom”. Signe förklarar att hon alltid går fram till barnet och förbereder barnet att snart kommer mamma. Hon säger även att det är viktigt att hjälpa och stötta om barnet trilskas. Signe säger att det är viktigt för barnet att föräldern ser barnet först och säger hej. Saga berättar att trygghet för barnet är när föräldern kommer in på avdelningen och tittar vad barnet gör, pratar med barnet och vårdnadshavaren tillsammans. Susanne berättar att en trygg för barnet är när barnet blir bekräftad av sin förälder samt att föräldern blir glad av att träffas igen. Hon vill inte prata över barnets huvud. Siv säger att trygghet för barnet är när föräldern kommer in på avdelningen och ser sitt barn samt ger barnet tid till att göra färdigt det den håller på med. Hon säger även att hon försöker prata om dagen tillsammans med barnet och föräldern.

4.2.3 Arbetslaget

Förskollärarna förklarar hur arbetslaget pratar om hämtning:

Resultatet visar att Sara har sedan en lång tid tillbaka rutiner i sitt arbetslag, de har även bestämt vad de ska prata om med föräldern. Sofie säger att arbetslaget har grundläggande punkter som att uppmärksamma föräldrarna och förmedla något till dem. Signe förklarar att det finns ett samarbete i arbetslaget om hämtning, men inte lika mycket som vid lämning. Saga berättar att de har en samsyn i arbetslaget och de diskuterar mycket om jobbiga hämtningar. Susanne berättar att arbetslaget har blivit dåliga på att informera om barnets utveckling och lärande. Susanne säger att ”vi har lyft det i hur vi ska bli bättre på det här med att informera ... vi lyfter det hela tiden och vi pratar om det och diskuterar det med föräldrarna”. Hon säger även att det räcker med att säga tack för idag till barnet om hon har mycket att göra. Siv säger att arbetslaget kommunicera med varandra om det har hänt något med barnen, hon säger även att de inte gör likadant för de är olika personer.

4.2.4 Faktorer som kan påverka

Förskollärarna berättar om faktorer som påverkar deras roll:

Resultatet visar att Sara säger om barnen inte är färdiga när de ska gå hem kan det bli ett tråkigt bemötande och föräldrarna inte får med barnen hem. Sofie berättar att ibland räcker inte tiden till att prata med alla. Signe berättar att de gör olika när de är kvar själva efter fyra. Saga

förklarar ”vi försöker ju och men det blir inga långa samtal”. Susanne säger att det kan vara svårt att kommunicera med alla efter halv fyra när hon är själv kvar med många barn. Siv säger att ibland har hon inte tiden till att prata med föräldrarna vid hämtning, om det kommer många på en och samma gång.

5. Analys

Nedan kommer studiens resultat att analyseras utifrån anknytningsteorin. Avsnitten är uppdelade i först analys av lämning och sedan analys av hämtning.

5.1 Lämning

Vid analys av resultatet har det framgått att samtliga förskollärare anser att föräldrarna är viktiga för barnet för trygga lämningar. Genom att skapa nära relationer till föräldrarna bygger förskollärarna upp en tillit till både föräldern och barnet. Vidare gör det att barnet lättare kan skaffa sig en anknytningsperson på förskolan. Det går att utläsa en stark ambition för anknytning hos förskollärarna till barnen eftersom de samarbetar med barnets primära anknytningspersoner. Brandtzæg, Torsteinson och Øiestad (2016) menar att samarbete mellan förskolan och hemmet, tala om barnets morgon vid lämning samt förstå barnets känslor kan göra att barnet känner en trygghet på förskolan. Här går det att synliggöra att förskollärarna använder anknytningsstrategier för att skapa trygghet för barnet vid övergången. Ett exempel för att förstärka det från resultatet är när Sofie försöker ha en dialog med föräldern för det som hänt hemma är viktigt för förskolan att veta.

Resultatet visar att majoriteten av förskollärarna känner sig otillräckliga på morgonen på grund av brist i bemanningen när flera barn blir lämnade samtidigt. Broberg, Hagström och Broberg (2012) förklarar att en otrygg anknytning kan leda till att barnet inte känner trygghet eller skydd. Svarar inte förskollärarna på barnets uttryck eller signaler så kan det leda till otrygghet hos barnet. Vidare kan det leda till att barnet inte har någon anknytningsperson på förskolan. Ett exempel på hur förskollärarna ändå skapa en trygg anknytning vid lämningen för barnen utifrån resultatet är när Susanne förklarar att det är viktigt att vara flexibel och hitta lösningar. Vidare menar Brandtzæg, Torsteinson och Øiestad (2016) att barnets trygghet ligger i trygga relationer till både sina föräldrar och förskolans personal. Otillräckligheten som nämns i resultatet av förskollärarna blir inte en avgörande faktor för att förskollärarna och barnen har skapat trygga relationer till varandra i verksamheten.

Samtliga förskollärare berättar att de bekräftar barnens känslor vid jobbiga lämningar. Brandtzæg, Torsteinson och Øiestad (2016) fastslår att anknytning handlar om mer än bara positiva känslor, det handlar lika mycket om att hjälpa barnen hantera svåra känslor. Exempel på anknytningsstrategier som förskollärarna använder är exempelvis sätta ord på känslan eller hitta på något som kan avleda. De metoder som förskollärarna använder genererar försök till att bli barnets anknytningsperson på förskolan. Vidare försöker förskollärarna att skapa trygghet för barnet på förskolan, en trygghet som bygger på tillit till barnet. Exempelvis så förklarar Signe för barnet att det är okej att längta. Det Signe nämner kan öka barnets tillit till henne och göra anknytningen större. För att anknytningen ska vara stark så menar Brandtzæg, Torsteinson och Øiestad (2016) att barnet behöver ta emot omvårdnad, samtidigt behöver de vuxna vilja ge omvårdnad. Det handlar om en ömsesidig relation mellan förskolläraren och barnet, anknytningen växer och barnets trygghet och tillit till den vuxne ökar.

5.2 Hämtning

Vid analys av resultatet har det framgått att förskollärarna lägger över ett mycket större ansvar på föräldrarna vid hämtningen än vid lämningen. Några anser till och med att det inte är deras ansvar att hjälpa om barnet blir upprört eller inte vill gå hem. Andra vill hjälpa, men har inte möjlighet på grund av att det är för lite personal kvar för att kunna hjälpa till och samtidigt ha koll på resten av barnen. Brandtzæg, Torsteinson och Øiestad (2016) menar att förskolans personal behöver ta sig tid att berätta om barnets dag eftersom tillvaron på förskolan hänger samman med hemmet. För att anknytningen ska vara stark och trygg för barnet så menas det att förskolans personal behöver finnas där för barnet. Vidare kan det betyda att anknytningen blir otrygg om det inte finns något samarbete mellan hem och förskola. I resultatet synliggörs det några förskollärare som använder anknytningsteorin, medan andra inte gör det. Exempelvis så berättar Sara att hon stöttar barnet om det inte vill gå hem, men Sofie lägger över ansvaret på föräldern då de inte ska bli serverade. Saras sätt att handla förstärker anknytningen till barnet, medan Sofies distanserar sig från barnet och minskar anknytningen. Drar förskollärarna sig ifrån föräldrarna vid hämtningen kan det leda till att hämtningen blir otrygg för barnet.

I resultatet nämner en förskollärare att föräldern kanske inte vågar ta sitt ansvar vid hämtningen för att de känner sig iakttagna av förskolans personal. Broberg, Hagström och Broberg (2012) menar att för barnets anknytning så är det viktigt att föräldern besvarar barnet om det söker efter trygghet och skydd. För barnets trygghet behöver förskollärarna kliva in och hjälpa föräldern vid situationen. Exempelvis så förklarar Saga att de kan förbereda barnet för att

förenkla det för föräldern. Hem och förskola har ett samarbete som då leder till att barnet känner trygghet. Medvetna val från förskolans personal kan göra att tryggheten stärks hos barnet. Broberg, Hagström och Broberg (2012) hävdar att barn som håller fast vid föräldern och skriker ger uttryck av att anknytningen är stark, men om föräldern inte svarar på barnets signaler kan det vara en otrygg anknytning. Några förskollärare berättar om idéer för att få föräldrarna att förstå sitt ansvar vid situationen. Exempelvis så berättar Signe att det är viktigt för barnet att föräldern ser sitt barn först och säger hej. Förskollärarna är barnens anknytningsperson på förskolan och behöver finnas som stöd för att hjälpa föräldern och barnet.

Vidare nämner förskollärarna även tidsbrist som en aspekt för att inte ha långa samtal vid hämtning. En annan aspekt som gör att förskollärarna inte hinner samtala med föräldern och barnet är bemanningen. Återigen menar Brandtzæg, Torsteinson och Øiestad (2016) att när det inte finns någon anknytningsperson på förskolan kan barnet känna sig stressat och oroligt. Tiden räcker inte alltid till för att ge barnen ett avslut på dagen som kan kopplas till deras trygghet. På grund av tidsbrist och avtagande i bemanning så kan anknytningen mellan förskolläraren och barnet drabbas. I resultatet går det att utläsa att en förskollärare försöker använda fraser som ”tack för idag” och ”vi ses imorgon” för att få ett avslut på dagen, de fraserna kan räcka när förskolläraren har mycket att göra. Trots tid och bemanning finns det vissa försök hos förskollärarna att bibehålla en anknytning till barnen för att barnen ska känna sig trygga vid hämtningen.

För barnens anknytning och trygghets skull så går barnen miste om mycket av det som bildar en stark anknytning när förskollärarna inte har tid att kommunicera med barnet och föräldern vid hämtning. I resultatet framgår det av några förskollärare att samarbetet med föräldern blir på deras villkor. Brandtzæg, Torsteinson och Øiestad (2016) menar att känslorna kan välla upp för barnet när föräldern kommer och hämtar, särskilt om barnet har hållit dem inne hela dagen. Vidare så behöver förskolans personal ta sig tid till att berätta om barnets dag eftersom tillvaron på förskolan hänger samman med hemmet. Exemplet ovan beskriver en förskollärare som väljer att bortse från sitt ansvar och ser inte barnets behov i situationen. Vidare påverkar det den anknytning som finns mellan förskolläraren och barnet.

6. Diskussion

Studiens syfte är att få djupare kunskap om trygga övergångar vid lämning och hämtning på förskolan. Förskollärares uppfattningar om ämnet har legat till grund för empiriinsamlingen.

Nedan kommer studiens syfte att diskuteras utifrån resultat, vald teori och aktuell forskning inom området.

6.1 Förskolläraernas roll i övergångar vid lämning och hämtning

Resultatet visar att förskolläraernas roll är att välkomna både barnet och föräldern, vara lyhörda, skapa en tillit, bygga upp ett förtroende samt visa att det är tryggt på förskolan. Brandtzæg, Torsteinson och Øiestad (2016) menar att det kan vara bra att tala med föräldern och barnet vid lämningen om hur morgonen har varit. Syftet är att förstå och bekräfta barnets känslor innan föräldern lämnar. Förskollärarna beskriver tydligt vad deras roll innebär vid lämningen och de tar den här rollen på stort allvar som den första person som barnen möter vid lämningen. Anknytningen mellan förskolläraren och barnet blir starkt när förskolläraren bygger upp ett förtroende till både barnet och föräldern.

Smith (2013) samt Haslip, Allen-Handy och Donaldson (2019 se Haslip, Allen-Handy och Donaldson 2019) menar att förskollärarna ska välkomna barnen och lyssna på barnen, det är trots allt förskollärarna som är de första vuxna som integrerar med barnen som inte är familjemedlemmar. Viljan av att välkomna barnen och föräldrarna på morgonen kan komma ifrån att det tillhör förskolläraernas profession eller så kommer det från den mänskliga faktorn att bemöta alla väl. Det verkar däremot som att förskollärarna tar sin roll på allvar och i relation till den erfarenhet och utbildning som de har. Vidare menar Brandtzæg, Torsteinson och Øiestad (2016) att de som arbetar på förskolan måste ha kunskap om anknytningens betydelse och förstår och bekräftar barnets känslor. Således har förskollärarna ett ytterst viktigt ansvar som de första vuxna som integrerar med barnet utanför hemmet. Barnen tas från tryggheten hos föräldrarna och sätts i en väldigt utsatt position att behöva lämna den tryggheten. Förskolläraernas ansvar att bygga upp ett förtroende och visa att det är tryggt på förskolan blir därför mycket viktigt.

Hämtning ser lite annorlunda ut jämförelse med lämning. Resultatet visar att förskolläraernas roll vid hämtningen är att hjälpa föräldern och lägga större ansvar på dem, förmedla erfarenheter och lärdomar, hjälpa barnet, läsa av kroppsspråk samt förbereda barnet. En av förskollärarna yttrar också att det är föräldrarnas ansvar att hämta sina barn, det är inte hennes ansvar. För att kunna skapa förtroende och tillit är det viktigt som förskollärare att ha en kommunikation med både barnet och föräldern. När barnet känner sig tryggt med förskolläraren blir det enklare att hjälpa och stötta föräldern vid hämtningarna. Johansson (2005 se Jonsson och Willams 2013) menar att en kommunikation med barnen är en kombination av instruktioner och dialoger.

Barnet är fortfarande kvar på förskolan och då har förskolläraren fortfarande ett ansvar att hjälpa barnet, alltså föra en kommunikation med barnet för att hjälpa till med hämtningen. Vidare menar Broberg, Hagström och Broberg (2012) att det är viktigt att det finns vuxna i barnens närhet som kan besvara anknytningen med trygghet. Förskollärarna ser hämtningen som en rutin och lägger inte stor vikt i betydelsen av att skapa en relation till föräldern i de här situationerna. Förskollärarna backar undan och låter föräldrarna träda fram mer vid hämtningen. Det går att argumentera för om förskolläraren ska backa eller ta ett steg fram och hjälpa föräldern vid hämtningen. För barnets anknytning och trygghet så behöver förskollärarna anta sin roll även här och läsa av situationen samt ge föräldrarna och barnen instruktioner för att få ett avslut på dagen.

Jonsson och Williams (2013) konstaterar att det verbala språket är viktigt i den dagliga kommunikationen. Hundeide (2001 se Jonsson & Williams 2012) konstaterar att även icke verbala psykiska interaktioner är former av kommunikation. Resultatet påvisar att två av de sex intervjuade förskollärarna anser att deras roll vid lämning inte alltid innebär verbal kommunikation. Förskollärarna säger att de ibland endast ger barnen ögonkontakt, leende eller en vinkning när de blir lämnade. Av Haslip, Allen-Handy och Donaldsson (2019) resultat framkom det att pedagogerna använde uttryck som att le och lyssna på barnen och använda kärleksfulla bekräftelseord vid pedagogernas omsorgsbeteende. Vid situationer där endast ickeverbal kommunikation uppstår är det viktigt att förskollärarna använder sin profession och kompetens att läsa av barnen i situationen. Genom att läsa av barnet kan förskolläraren avgöra vad barnet behöver vid just det tillfället. Bekräftelse i form av både verbala och ickeverbala former av kommunikation skapar ett förtroende mellan den vuxne och barnet.

Snow (2000 se Jonsson 2016) menar att kommunikation är viktigt vid vägledning och samspel. I resultatet berättar Sofie att det är föräldrarnas ansvar att hämta sina barn, föräldrarna ska inte behöva bli serverade ut i hallen. Signe berättar att hon förbereder barnet på att mamma snart kommer och hon säger även att det är viktigt att stötta om barnet trilskas. Resultat visar två olika roller som förskolläraren antar vid hämtningen. Läggs allt ansvar över på föräldern vid hämtningen försvinner samspelet mellan hemmet och förskolan och det är ett aktivt val som förskolläraren gör. Av Jonssons (2016) resultatet framkom det att aktiva lärare tillsammans med aktiva barn återskapade det som barnen ger uttryck för. Det framkom även att läraren såg och bekräftade barnet när barnet befann sig i lärarens närhet, det kunde vara genom kommunikation och titta på barnet. Samspel och vägledning är två aspekter som förskollärarna alltid behöver förhålla sig till, annars kan det leda till att både barnet och föräldern känner sig otrygga på

förskolan. När förskollärare ser det som sitt ansvar att kommunicera för att vägleda vid hämtningen görs ett aktivt val att samspela för både barnets och föräldrarnas trygghet. Brandtzæg, Torsteinson och Øiestad (2016) betonar vikten av att det finns en anknytningsperson på förskolan. Finns en sådan person på förskolan leder det till att anknytningspersonen skapar en relation som bygger på trygghet och tillit till både barnet och föräldern. Förskollärarnas viktigaste jobb är att ta hand om barnen och finnas där för dem så länge de är på förskolan. Barnet är fortfarande på förskolan och även om föräldern har kommit så går det att argumentera för att förskollärarnas roll fortfarande är att kommunicera för att vägleda barnet, men även föräldern.

Ackerman (2006; Ghazvini och Readdick 1994 se Howe, Jacobs, Vukelich och Recchia 2013) menar att utbildning inte kan ge förskollärarna ett bättre samspel, däremot kan utbildningen öka yrkesprofessionen och skapa förutsättningar för hur förskolläraren kan agera vid övergångarna. Resultatet visar att förskollärarna förklarar för vårdnadshavarna varför de inte bör göra lämningarna långdragna, att det påverkar barnet negativt, de anger sitt syfte. Förskollärarna känner in och lyssnar av, de är flexibla och ligger steget före och anpassar miljön. Med stöd från både utbildning och erfarenhet så använder förskollärarna sin yrkesprofession som speglas av på hur de agerar med både föräldrarna och barnen. Jeon, Buettner och Hur (2016 se Denham, Bassett och Miller 2017) argumenterar för att mindre erfarenhet inom yrket kan relateras till att pedagogernas samspel med barnen varit sämre. Att ange syfte, känna in och lyssna av samt ligga steget före är några av de egenskaper som gör förskolläraren professionell i rollen att möta föräldern och barnet. Förskollärarna har alla olika lång erfarenhet inom yrket men samtliga visar att de tar sin roll på allvar i mötet. Det går därför att argumentera för att utbildningen har betydelse för professionen i övergångarna mellan hem och förskola. Det går därför också att diskutera att utbildning kopplat till erfarenhet ger mer kompetenta förskollärare.

Återigen behöver det diskuteras att Sofie lägger mer ansvar på föräldern vid hämtningen, hon anser att föräldrarna inte ska bli serverade ut i hallen. Förskollärarens roll skiftar från de olika övergångarna så att professionen försvinner. Bredekamp och Copple (1997 se Nowak-Fabrykowski 2010) bevisar att alla medverkandes bidrag för välmående och lärande, alltså positiva relationer mellan vuxna och barn är betydande. Det är förståeligt att föräldrarna har ett större ansvar när de ska hämta hem sina barn, men att känna in och lyssna av är även här viktigt eftersom barnen fortfarande är på förskolan. Broberg, Hagström och Broberg (2012) betonar vikten av pedagoger som förstår varje barns enskilda behov, då finns möjlighet att skapa trygghet vid lämningen och hämtningen för anknytningen. Förskollärarna är där för barnens

skull och därför är det viktigt att behålla sin profession så länge barnen är där. Barnen ska inte påverkas av att förskollärarna inte vill servera föräldrarna. Då är det viktigt att visa på sin yrkesprofession och ta sin roll att diskutera med föräldern hur de kan samarbeta. Återigen, kommunikation. Van Ijzendoorn, Tavecchio, Stams, Verhoeven och Reiling (1998 se Howe, Jacobs, Vukelich och Recchia 2013) hävdar att kommunikation mellan hem och förskola kan leda till positiva utslag hos barnen Om det är så att förskollärarna anser att det inte ligger inom ramarna för deras arbetsroll att hjälpa föräldrarna när barnen ska hem så behövs det diskuteras mer om hur situationen ska lösas på bästa sätt för barnets skull. I enlighet med läroplanen står det skrivet att förskolan ska samarbeta med hemmet, inte för deras skull men för barnens (Skolverket 2018). Att utsätta barnen för något som egentligen handlar om att förskollärarna inte vill servera föräldrarna kan ju faktiskt leda till att barnens trygghet sätts på spel.

Levine Brown, Vesely, Mahatmya och Visconti (2017) hävdar att känslor är betydande i mötet med barnen. Författarna förklarar att pedagoger som gör medvetna val och besitter en förståelse om vilka känslor som är lämpliga att visa utgör en hög kompetens. Samtliga förskollärare i resultatet säger att de bekräftar barnets känsla, att de har rätt att vara ledsna. Siv säger att hon försöker hitta något som kan få barnet på andra tankar, till exempel att gå och hämta matvagnen. Av Haslip, Allen-Handy och Donaldssons (2019) resultat framkom det att pedagogernas omsorgsbeteende oftast framkom genom fysisk tillgivenhet uttryckt till barnen genom kramar, klappar, high-fives och hålla hand. Kramar nämndes oftast, vilket gjorde det till det mest omsorgsfulla beteendet hos pedagogerna. Det tillhör förskollärarnas profession att göra medvetna val och besitta en förståelse att bemöta och bekräfta barnets känslor. Förskollärarna säger till barnen att det är okej att vara ledsna. Däremot framkom det inte av resultatet att förskollärarna använder fysisk kontakt för att möta ledsna barn som nämns i Haslip, Allen-Handy och Donaldssons resultat. Vidare är det viktigt att förskollärarna besitter ett lugn i situationerna istället för att de också blir oroliga, men fysiska närhet kan också vara betydande. Det är viktigt att inte spä på känslan, men istället försöka hitta strategier för att hjälpa barnet. Samtidigt måste barnen tillåtas att få känna känslan och tillåtas att vara ledsna annars kan de känna sig åsidosatta. Det visar alltså på hög kompetens att kunna läsa av situationen för att möta varje enskilt barn.

6.2 Trygga övergångar för barnet vid lämning och hämtning

Van Ijzendoorn, Tavecchio, Stams, Verhoeven och Reiling (1998 se Howe, Jacobs, Vukelich och Recchia 2013) menar att hemmet och förskolans kommunikation med varandra är viktigt

för att barnet ska känna trygghet på förskolan. När vårdnadshavare och förskollärare har en god kommunikation med varandra är det ett tecken på hög kvalitet i verksamheten. Skolverket (2017) fastslår att förskolan har ett ansvar att ett samarbete med hemmet ska finnas för barnets utveckling. Resultatet visar att ett glatt beteende mellan de vuxna kan göra så att barnen känner av det, dialoger med föräldern och strategier tillsammans med föräldern lyfts som viktigt. Förskollärarna säger att hemmet och förskolans gemensamma arbete har en stor betydelse för barnets vistelse på förskolan. Av Vuorinen, Sandberg, Sheridan och Williams (2014) resultat framkom det att förskollärarna understryker vikten av att stärka föräldrarnas förtroende och tillit till personalen och förskolans verksamhet. Tillit är också beskrivet i form av att skapa en relation med föräldern som utmärks av öppenhet, dialog och ömsesidighet. Trots att förskollärarna diskuterar samarbetet med föräldrarna som viktigt lyfts funderingen kring varför vissa av förskollärarna inte anser att det är deras ansvar att hjälpa barnen när de ska hem. Brandtzæg, Torsteinson och Øiestad (2016) menar att anknytningen har stor betydelse och att barnets nära relationer är betydande för barnets trygghet. Om förskolan och hemmet hade samarbetat mer vid hämtning på samma sätt som de gjort vid lämning hade barnet känt sig mer tryggt på förskolan. Samarbetet kan också leda till att förskolan får högre kvalitet i sitt arbete tillsammans med föräldrarna för att alltid ha barnens trygghet i fokus.

Bridge (2001 se Vuorinen, Sandberg, Sheridan och Williams 2014) menar att det finns en brist på bestämda metoder inom samverkan med hemmet. Författarna menar att pedagogerna utgår från personliga erfarenheter istället för att utgå från vad som står i läroplanen. Susanne är den enda som tar upp att de har frågat föräldrarna vad de vill veta vid hämtningen. Samarbetet med hemmet har en stor betydelse. Brandtzæg, Torsteinson och Øiestad (2016) betonar vikten av att förskollärarna tar sig tid till att berätta om barnens dag eftersom tillvaron på förskolan hänger samman med hemmet. Finns det ingen kommunikation mellan parterna så kan det uppstå missförstånd vilket kan leda till att barnet hamnar i kläm och inte upplever en trygghet. Det som Bridge (2001 se Vuorinen, Sandberg, Sheridan och Williams 2014) menar kan även kopplas till det som diskuterats tidigare, nämligen att föräldrarna inte får någon hjälp om barnen agerar utåt när de blir hämtade. Anser förskollärarna att det inte ligger inom ramen för deras uppdrag så finns läroplanen att använda som stöd för kommunikation med hemmet. Läroplanen finns som stöd istället för att bilda förutfattade meningar och egna uppfattningar om hur situationerna ska lösas. Föra återkommande dialoger med hemmet kan i längden skapa bättre förutsättningar för samverkan än att bilda egna åsikter om vad som är rätt och fel.

Zinsser, Bailey, Curby, Denham och Bassett (2013 se Denham, Bassett och Miller 2017) varnar för att stressade pedagoger har svårare för att konstant se till alla barns behov. Denham, Bassett och Miller (2017) menar också att om det funnits mer personal och mer kontroll över tiden och hjälpmedel hade pedagogerna inte känt sig lika stressade kopplat till det som arbetet efterfrågar. Fyra av sex förskollärare uttrycker i resultatet att de upplever en otillräcklighet vid lämning och fyra av sex förskollärare uttrycker liknande vid hämtning. Faktorer som de uttrycker påverkar är: när de är själva och det är flera barn som kommer till förskolan, eller ska gå hem på samma gång samtidigt som de behöver tillgodose de barn som är på förskolan. De uttrycker även tiden som en aspekt för att inte hinna med, samt att bemanningen är för låg. Zinsser, Bailey, Curby, Denham och Bassett (2013 se Denham, Bassett och Miller 2017) varnar för att stressade pedagoger är mer utmattade och har därför mindre kapacitet att tillgodose alla barns behov. Stress, bemanning och otillräcklighet kan i sin tur leda till att samtliga barns behov inte tas hänsyn till och barnens trygghet vid övergångarna minskar. Förskollärarna gör det bästa utifrån de förutsättningar som finns, men faktorerna kommer i längden inte att hålla. Ju större barngrupper som finns desto svårare blir det för personalen att skapa trygga övergångar vid lämning och hämtning. Finns det inte tillräckligt med bemanning ökar stressen och känslan av otillräcklighet hos personalen.

Pianta et al. (2005) samt Connor, Son, Hindman och Morrison (2005) påvisar att pedagoger med högre utbildning bemöter barnen med mer engagemang. Sofie som har arbetat i många år förklarar att hennes erfarenhet gör att hon känner sig trygg i rollen när det sker jobbiga lämningar. Erfarenhet är betydande för att förskollärarna känner sig trygga i rollen och gör även att de kan hantera stressfulla situationer. Erfarenhet och utbildning tillsammans utgör grunden till att hantera sådana situationer, det krävs en kombination av båda. Ackerman (2006; Ghazvini och Readdick 1994 se Howe, Jacobs, Vukelich och Recchia 2013) konstaterar att pedagoger med utbildning kan i högre grad ge barnen bättre omsorg, samspela med barnen och verka för bättre föräldrakontakt. Det ställer i sin tur högre krav på utbildade förskollärare att föra en verksamhet som skapar förutsättningar för trygga övergångar. Jeon, Buettner och Hur (2016 se Denham, Bassett och Miller 2017) argumenterar för att pedagoger med mindre erfarenhet samspelar sämre med barnen i relation till stöttning och gensvar. I resultatet nämns det även att arbetslaget har rutiner och en samsyn. Arbetslaget kan således vara ytterligare en trygghet att stötta sig på i verksamheten när det behövs. Siv berättar att hennes arbetslaget inte har pratat så mycket om hur de ska göra, hon nämner att de inte kan göra exakt likadant i arbetslaget eftersom de alla är olika. Arbetslaget ska vara en trygghet för förskollärarna, de ska kunna lyfta både det

positiva och det negativa. När det finns pågående dialog i arbetslaget om vad de kan göra för att förbättra verksamheten och övergångarna med barnen så kan det öka tryggheten för både personal och barn.

Sommer, Pramling Samuelsson och Hundeide (2013) betonar vikten av barnperspektiv och barns perspektiv. Barnperspektiv innebär att vuxna ska förstå barnen i deras uppfattningar, tankar och erfarenheter. Barns perspektiv innebär barnens egna erfarenheter, förståelse och uppfattningar av deras egen värld. Den vuxne ska sträva efter att förstå barnet ur ett barnperspektiv. I resultatet för hämtning så berättar fem av de intervjuade förskollärarna att de inte vill prata över barnets huvud. Signe säger också att det är viktigt för barnet att föräldern ser barnet först och säger hej till sitt barn. Susanne förklarar också att det räcker med ett tack för idag om hon har mycket att göra. Förskollärarna berättar om metoder de använder för att gå barnen till mötes, däremot är det metoder som de själva tror är viktiga för barnet. Signe vet ju faktiskt inte om det är viktigt för barnet att föräldern ser barnet först och Susanne vet inte om det räcker för barnet att hon endast säger tack för idag. Sommer, Pramling Samuelsson och Hundeide (2013) påstår att pedagogernas förhållningsätt ska se till barnet som vilken människa som helst med olika behov. De metoder som nämns är metoder som förskollärarna tror är viktiga för barnen, men för att ha ett barnperspektiv så är det viktigt att de faktiskt utgår från vad som är viktigt för barnen. Tidigare så nämnde Susanne att föräldrarna har fått göra enkäter om vad de vill veta om barnens dag, men vad är viktigt för barnet att dela med sig av om dagen? Samtliga förskollärare strävar efter att inte prata över barnets huvud. Det gör att förskollärarna gör ett försök till att ha ett barnperspektiv och göra barnen delaktiga i deras egen värld och det som berör dem.

Enligt Sommer, Pramling Samuelsson och Hundeide (2013) kan de här tre förhållningssätten leda till ett barnperspektiv hos pedagogerna:

- Barnet ska inte ses som ett objekt utan som en person.

Siv berättar att hon gärna vill ha varit inne på barnets avdelning och pratat lite med barnet samt veta barnets namn när barnet kommer på morgonen (barn som hon inte träffat tidigare).

- Det är viktigt att inte jämföra barnens och vuxnas värld, jämförelsen kan förminska barnens värld.

Sara berättar att om barnet inte är färdigt när det ska gå hem kan det bli ett jättetråkigt bemötande och föräldern får inte med sig barnet hem.

- Pedagogen ska finnas som känslomässigt stöd samt skapa kontakt och ett förtroende till barnen.

Sofie berättar att om det är en situation där barnet inte vill lämna föräldern så frågar hon om det är något särskilt som har hänt sedan kollar hon med föräldern om det är okej att hon tar över.

De här tre förhållningsätten hos förskollärarna kan öka möjligheterna till ett barnperspektiv hos förskollärarna, alltså att förstå barnen i deras värld. Siv har ambitionen att få ett ansikte och ett namn på barnet innan hon ska träffa dem på morgonen vid lämning. Barnet blir en person och inte bara ett objekt. Saras medvetenhet att barnet behöver få vara färdig på förskolan innan föräldern kommer gör att hon förstår barnets behov just vid det tillfället. Hon förminskar inte barnets behov av att få ett avslut på förskolan. Sofie bekräftar både barnet och föräldern vid tillfället. Sofie ger föräldern den trygghet som den behöver, föräldern visar i sin tur tillit till Sofie som barnet också känner av. Brandtzæg, Torsteinson och Øiestad (2016) betonar vikten av att anknytningsteorin handlar om att just förstå och bekräfta barnets känslor. Förskollärare som har förmågan att ha ett barnperspektiv skapar därför förutsättningar till att generera trygga barn vid övergångarna mellan hem och förskola.

6.3 Metoddiskussion

Studien har valt att använda en kvalitativ metod eftersom syftet har varit att få djupare kunskap om trygga övergångar vid lämning och hämtning på förskolan. Förskollärares tankar och uppfattningar om ämnet har legat till grund för studien. Kunskapen har gått via förskollärarna med semistrukturerade intervjuer som metod. Studien har valt bort observationer och enkäter för att resultatet inte har kunnat spegla syftet. Denscombe (2016) förklarar observationers innebörd som att lägga märke till de händelser som utspelar sig, men ingen förklaring till varför ges. Observationer hade endast angett hur förskollärarna agerar vid de tillfällena som observationerna genomförts vilket hade begränsat empirin. Denscombe (2016) förklarar enkäters innebörd som att fråga människor om direkta ämnen med givna svarsalternativ vars syfte är lämpade vid okomplicerad information eftersom den begränsar svarsalternativen. Om studien valt enkät som metod hade inga djupa svar framkommit och inga följdfrågor hade kunnat ställas. Svarsalternativen i en enkät hade kunnat göra att förskollärarna upplevts sig låsta och begränsat empirin.

Studien har förlitat sig på semistrukturerade intervjuer med förskollärarna. Åtta huvudfrågor vid lämningen och sju huvudfrågor vid hämtningen ställdes till samtliga förskollärare.

Intervjufrågornas innebörd var att få fram svar på studiens frågeställningar. Däremot framkom funderingen om förskollärarna skulle förstå frågorna som ställdes till dem och om de skulle motsvara de frågeställningar som studien har haft. Pilotstudien var till hjälp för att formulera intervjufrågorna så att de skulle förstås av förskollärarna. Under intervjuerna upplevdes det att förskollärarna ibland svävade iväg ifrån ämnet och det var ibland svårt att fånga tillbaka dem. Vid några intervjuer upplevdes det även att förskollärarna hade det svårt att veta vem av studenterna de skulle tala till, trots att de blev informerade om att de endast behövde integrera med den som intervjuade dem. Eftersom studenterna intervjuade tre förskollärare var ställdes olika underfrågor till de intervjuade. Det gjorde att resultatet kan ha sett olika ut, däremot lät studenterna de intervjuade tala relativt fritt vilket ledde till att de gav breda svar inom samtliga områden. Studenterna har gjort en bedömning gällande resultatets trovärdighet i relation till studiens syfte och kommit fram att resultatet inte har påverkats och syftet och frågeställningarna har kunnat besvaras.

6.4 Slutsats och framtida forskning

Resultatet av studien visar att förskollärarnas roll vid samspel med barnet i övergången vid lämning handlar om att välkomna barnen, vara lyhörda, bygga upp en tillit och en trygghet till dem. Förskollärarna beskriver att deras roll inte alltid innebär verbal kontakt när barnen kommer. Förskollärarnas roll är att känna in och lyssna av och vara flexibla. Resultatet av studien visar att vid hämtningen är förskollärarnas roll att hjälpa föräldern, men även ge dem ett större ansvar, vara förmedlare, initiera samtal mellan förälder och barn samt gå föräldern till mötes.

Resultatet av studien visar att förskollärarna anser att trygga övergångar för barnet vid lämning innebär att föra dialoger med föräldern och samverka med hemmet. Förskollärarna vill veta barnens namn och bekräfta deras känslor. Vid hämtningen visar resultat att trygga övergångar innebär att möta föräldern och hitta strategier tillsammans med föräldern. Förskollärarna vill inte prata över barnens huvud och barnen ska få vara med i samtalen med föräldrarna.

Verksamheten ska enligt Skolverket (2018) erbjuda barnen en trygg omsorg och bidra till barnens grundläggande trygghet och självkänsla. Av resultatet framkommer det att förskollärarna uttrycker en otillräcklighet både vid lämning och hämtning. Förskollärarna nämner bemanning, många barn och många barn som är ledsna samtidigt som faktorer som gör att de känner sig otillräckliga vid lämningen. Vid hämtningen nämner förskollärarna att det är svårt att kommunicera med alla föräldrar när de är färre personal och fortfarande många barn

kvar på förskolan. De uttrycker att de försöker hitta tid att prata med föräldrarna, men det blir inga långa samtal, ibland blir det bara ett ”tack för idag”. Det framkommer även att förskollärarna lägger över mer ansvar på föräldern att hämta sitt barn. Av resultatet framkommer det även att arbetslaget inte alltid har så mycket diskussion om lämningarna och hämtningarna. Det ser väldigt olika ut från de olika arbetslagen, främst nämner förskollärarna att de försöker ha en samsyn. De diskuterar mest tillsammans om det är jobbiga lämningar eller hämtningar.

I förskolans styrdokument står det skrivet att förskollärarna tillsammans med arbetslaget ska skapa bästa möjliga förutsättningar för barnen (Skolverket, 2018). Slutsatsen av studien är att förskollärarna tar sin roll på stort allvar och använder tydliga enskilda metoder för att samspela med barnen vid lämningen. Gemensamma metoder för arbetslaget framkommer inte lika tydligt som förskollärarnas enskilda metoder. Vid hämtningen kan slutsatsen dras att förskollärarna inte ser det som deras ansvar att hjälpa föräldern och barnet. De kan hjälpa till om det behövs, men främst förmedla om dagen. Slutligen vill studien lyfta barnets trygghet vid lämning och hämtning och att det finns en anknytningsperson tillgänglig som ger barnet den trygghet som behövs. Brandtzæg, Torsteinson och Øiestad (2016) menar att den professionella rollen som omvårdsgivare är något speciellt eftersom förskolan endast är ett komplement till barnens föräldrar. Förskolans personal måste besitta kunskap om anknytning och barnets grundläggande behov. Studiens resultat visar på att om barnet ska uppleva en trygghet så är utbildning, erfarenhet och samarbetet mellan hemmet och förskolan betydande vid både lämningen och hämtningen.

Studien argumenterar för att otillräcklighet, tidsbrist och bemanning är aspekter som kan leda till att barnen inte upplever den trygghet de behöver vid övergångarna. Finns det inte resurser för att förskollärarna ska bygga upp en anknytning till barnet kan det leda till att barnet inte känner sig tryggt på förskolan. Barnens trygghet måste komma i första hand och förskollärarna tycks göra vad de kan för att ge barnen den trygghet de behöver. Barnkonventionen blir lag i Sverige i januari 2020 och det ställer högre krav på att förskolan har barnets bästa för ögat. I artikel 3.1 står det skrivet att vid alla beslut som rör barnet ska tas med vad som bedöms vara barnets bästa (Förenta Nationerna 1989). Förskolan har ett oerhört stort ansvar att alla beslut som rör barnen ska tas med vad som bedöms vara bäst för dem. Det väcker funderingen om hur förskolan ska gå tillväga i relation till den brist i bemanning som finns kopplat till stress och otillräcklighet. Det går att argumentera för att arbetslaget behöver ha tydligare gemensamma strategier för att kunna tillgodose samtliga barn vid både lämningen och hämtningen. Däremot

menas det inte att arbetslaget måste göra exakt lika, men för att arbetet ska utgå från vad som anses vara barnets bästa så behöver arbetslaget lyfta vad som är viktigt för dem.

Studenternas kunskapsbidrag är att utbildning och erfarenhet är betydande för att skapa trygga övergångar för barnen vid lämning och hämtning. Samarbetet med hemmet och förskolan är oerhört betydelsefullt för att övergångarna ska ske på ett sådant sätt så att barnets behov kommer i första hand. Resurser i form av tid och bemanning är faktorer som kan påverka förskollärarnas förmåga att tillgodose alla barnens behov. Arbetslaget behöver ha återkommande dialoger och gemensamma strategier för att bemöta barnen och vara en trygghet på förskolan.

För fortsatt forskning inom området kan mer djupgående studier genomföras. Studiens metodval är bara ett av flera som finns att använda för fortsatt forskning. I den här studien så har sex förskollärare blivit intervjuade. För ett mer djupgående resultat finns det alltså möjligheten till att utveckla urvalet mycket mer för att öka studiens generaliserbarhet. Vårdnadshavarnas och barnens tillskott till studien kan också bidra till mer djupgående analys eftersom den här studien endast har lagt fokus vid förskollärarnas uppfattning av trygga övergångar.

Referenser

- Back, C. & Berterö, C. (2015). Interpretativ fenomenologisk analys. I Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber, ss. 148-161
- Brandtzæg, I., Torsteinson, S. & Øiestad, G. (2016). *Se barnet inifrån – att arbeta med anknytning i förskolan*. Stockholm: Natur och Kultur
- Broberg, M., Hagström, B. & Broberg, A. (2012). Anknytning i förskolan: vikten av trygghet för lek och lärande. Stockholm: Natur och Kultur
- Denham, A.S., Bassett, H.H. & Miller, L.S. (2017). Early Childhood Teachers' Socialization of Emotion: Contextual and Individual Contributors. *Child & Youth Care Forum*, 46(6), ss. 805-824. doi:10.1007/s10566-017-9409-y
- Denscombe, M. (2016). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur
- Eliasson, A. (2018). *Kvantitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur
- Förenta Nationerna (2016). *Barnkonventionen, FN:s konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: BRIS. https://www.bris.se/globalassets/pdf/bocker-och-broschyrer/barnkonventionen_-broschyr_bris.pdf
- Hart, S. & Schwartz, R. (2010). *Från interaktion till relation: om anknytningsteori*. Stockholm: Liber
- Haslip, M., Allen-Handy, A. & Donaldson, L. (2019). How do Children and Teachers Demonstrate Love, Kindness and Forgiveness? Findings from an Early Childhood Strength-Spotting Intervention. *Early Childhood Education Journal*, (47), ss. 531–547. doi:10.1007/s10643-019-00951-7
- Howe, N., Jacobs, E., Vukelich, G. & Recchia, H. (2013). Canadian parents' knowledge and satisfaction regarding their child's day-care experience. *Journal of Early Childhood Research*, 11(2), ss. 133-148. doi:10.1177/1476718X12466214
- Jonsson, A. & Williams, P. (2013). Communication with young children in preschool: the complex matter of a child perspective. *Early Child Development and Care*, 183(5), ss. 589-604. doi:10.1080/03004430.2012.678488

Jonsson, A. (2016). Förskollärares kommunikation med de yngsta barnen i förskolan: med fokus på kvalitativa skillnader i hur ett innehåll kommuniceras. *Tidskrift för nordisk banehageforskning*, 12(1), ss. 1-16.

King, E. K., Johnson, A. V., Cassidy, D. J., Wang, Y. C., Lower, J. K., & Kintner-Duffy, V. L. (2016). Preschool teachers' financial well-being and work time supports: Associations with children's emotional expressions and behaviors in classrooms. *Early Childhood Education Journal*, (44), ss. 545–553. doi:10.1007/s10643-015-0744-z

Levine Brown, E., Vesely, C. K., Mahatmya, D. & Visconti, K. J. (2017). Emotions matter: the moderating role of emotional labour on preschool teacher and children interactions. *Early Child Development and Care*, 188(12), ss. 1773-1787. doi:10.1080/03004430.2017.1286336

Niss, G. (2018). *Det händer i hallen*. Stockholm: Gothia Fortbildning

Nowak-Fabrykowski, K. (2010). Moving from ethical awareness to deeper understanding and practice: kindergarten teachers' experience with developing caring dispositions in children. *Early Child Development and Care*, 180(4), ss. 441-452. doi:10.1080/03004430802040922

SFS 1983:47. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Sheridan, S., Williams, P., Sandberg, A. & Vuorinen, T. (2011). Preschool teaching in Sweden – a profession in change. *Educational Research*, 53(4), ss. 415-437. doi:10.1080/00131881.2011.625153

Skolverket (2017). Skolverkets lägesbedömning 2017. Stockholm: Skolverket. <http://www.skolverket.se/>

Skolverket. (2018). *Läroplan för förskolan*. Stockholm: Skolverket. <http://www.skolverket.se/>

Sommer, D., Pramling Samuelsson, I. & Hundeide, K. (2013). Early childhood care and education: a child perspective paradigm. *European Early Childhood Education Research Journal*, 21(4), ss. 459-475. doi:10.1080/1350293X.2013.845436

Söderström, K. & Niss, G. (2016). *Hallen – ett ingenmansland*. Studentlitteratur <https://forskoleforum.se/artiklar/hallen-ett-ingenmansland#>

Vetenskapsrådet (2017). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Vuorinen, T., Sandberg, A., Sheridan, S. & Williams, P. (2014). Preschool teachers' views on competence in the context of home and preschool collaboration. *Early Child Development and Care*, 184(1), ss.149-159. doi:10.1080/03004430.2013.773992

Bilagor

Bilaga 1. Intervjufrågor

Intervjufrågor till förskollärare. Pedagogers samspel med barnen vid lämning och hämtning.

Nedan kommer ett antal frågor presenteras om hur ni pedagoger samspelar barnen vid lämning och hämtning. Intervjuerna kommer att lägga fokus vid era egna erfarenheter och uppfattningar inom området. Vi uppskattar om ni är så ärliga som möjligt i era svar för ett så rättvist resultat som möjligt.

Ålder:

Verksam inom yrket:

Verksam som förskollärare:

Lämning

1. Vad anser du vara en bra lämning för barnet?

Sker det alltid?

2. Hur kommunicerar du med barnet vid lämning?

Tala till barnet?

3. Vad anser du är viktigt för barnet vid lämning?

Vilket är syftet?

4. Vad anser du att din roll är vid lämning?

Uppfylls det alltid?

5. Lämning kan vara naturligt för dig, men jobbigt för barnet. Hur bekräftar du barnet vid situationen?

Vad kan påverka ditt bemötande till barnet?

Stress?

6. Hur samarbetar du med föräldern vid lämning?

Är det samarbetet viktigt?

7. Finns det en kommunikation i arbetslaget om lämning?

Gemensamma strategier?

Scenario - Lisa, 5 år och hennes mamma Karin kommer till förskolan. Vanligtvis brukar lämningen ske utan några svårigheter, men idag ville Lisa inte att mamma skulle gå. Hon håller om mamma och vägrar släppa. Mamma visar att hon blir osäker på sin dotters reaktion samtidigt som hon uttrycker att hon behöver gå till jobbet. Lisa fortsätter att gråta och vägrar släppa mamma.

- Hur kan du som pedagog göra i denna situation?

Hämtning

1. Vad anser du vara en bra hämtning för barnet?

Sker det alltid?

2. Vad anser du att din roll är vid situationen?

Uppfylls det alltid?

3. Vilka kommunicerar du med vid hämtning?

Vart finns barnet?

Varför?

4. Vad anser du är viktigast för barnet vid hämtning?

Finns det ett samspel?

5. Hur samarbetar du med föräldern vid hämtning?

Är samarbetet viktigt?

6. Finns det en kommunikation i arbetslaget om hämtning?

Gemensamma strategier

Scenario – Pappa Sven kommer till förskolan för att hämta 4åriga Pelle. Pappa sätter sig på bänken i hallen ropar från till Pelle att det är dags att gå hem. Pelle bekräftar sin pappa, men fortsätter att leka på avdelningen. Det har blivit ett återkommande problem att pappa Sven inte går in på avdelningen för att hämta sin son.

- Hur kan du som pedagog göra i denna situation?

Bilaga 2. Informationsbrev

Till pedagoger på förskolan:

Förfrågan om deltagande i studie om pedagogers samspel med barnen vid lämning och hämtning.

Vi är Amrita Bengtsson och Elin Nilsson. Vi kommer från Högskolan Kristianstad och har nu påbörjat vår 7e termin på förskolläraryrket. Vi ska göra en undersökning om hur ni pedagoger samspelar med det enskilda barnet och barngruppen vid lämning och hämtning. Vi har önskemål att få genomföra vår empiriska undersökning på er avdelning. Syftet med undersökningen kommer vara att undersöka samspelet mellan pedagog och barn.

Vi kommer att behöva intervjua er pedagoger

- Inbokat datum:
- Vi önskar att göra separata intervjuer med er (30 min – 1 h).
- Intervjun kommer att innehålla ett antal frågor.
- Vi kommer att behöva föra anteckningar samt föra ljudinspelning under intervjun för att kunna samla in ett så rättvist material som möjligt.

Etiska överväganden

Studien kommer att förhålla sig till de samtliga etiska kraven som innefattar konfidentialitet, information, samtycke och nyttjande. Tillsammans med missivbrevet kommer en samtyckesblankett skickas ut för att få ert godkännande om ljud-upptagning samt förande av anteckningar. Ert medverkande i studien kommer innefatta anonymitet, inga namn och personuppgifter lämnas ut samt att empirin endast kommer att användas för denna studies syfte. Studien är frivillig och deltagarna (ni) har rätt att avsluta sin medverkan när ni vill.

Studien kommer att registreras på Högskolan Kristianstad i enlighet med lagen om hantering av personuppgifter (GDPR).

Efter studien är slutförd så har alla medverkande parter rätt att ta del av resultat. Examensarbetet kommer att publiceras efter godkänt betyg ifrån Högskolan Kristianstad.

[Vi önskar att nedanstående samtyckesblankett är påskriven tills vårt inbokade datum för intervju och att vi får den i hand när vi ses.](#)

Om ni har några frågor så är ni välkomna att kontakta oss!

Hälsningar,

Amrita Bengtsson

E-mail: xxx

Telefonnummer: xxx

Elin Nilsson

E-mail: xxx

Telefonnummer: xxx

Handledare vid Högskolan Kristianstad:

Margaretha Källqvist

E-mail: xxx

Bilaga 3. Samtyckesblankett

Samtycke till deltagande i studien om pedagogens samspel med barnen vid lämning och hämtning.

JA, jag har läst informationen och samtycker till att delta i studien.

JA, jag samtycker till ljudupptagning i samband med studien.

.....

Namnteckning

.....

Namnförtydligande

.....

Datum